

DAVID ALBAHARI

SUDIJA DIMITRIJEVIĆ
GOSPOĐICA B.

Čarobna
knjiga

SUDIJA DIMITRIJEVIĆ

*Na Nebu Ljubav rađa Ljubav:
Ali Strah je Roditelj Zemaljske Ljubavi:
I onaj ko neće da se prikloni Ljubavi
Mora da se potčini Strahu.*

Vilijam Blejk, *Jerusalim*

SUDIJA DIMITRIJEVIĆ ODGOVARA NA ANONIMAN TELEFONSKI POZIV

1.

Halo, reče sudija Dimitrijević. Sat na njegovom stolu pokazivao je 13.45. Petnaest minuta do povratka kući.

Sudija Dimitrijević? Glas je bio prigušen, skoro nejasan, ali Nije nalikovao na šapat.

Da? Ko je?

Jedan vaš prijatelj.

Ko?

Glas ponovi, razdvajajući slogove: Jedan vaš pri-ja-telj.

Koji prijatelj, reče sudija. Vlado, jesi ti?

Ne, reče glas.

Aca?

Ne.

Čujte, uozbilji se sudija, ako mislite da imam vremena za...

Ne mislim, prekinu ga glas.

Šta onda želite?

Ne bi trebalo da se ljutite.

Šta želite?, ponovi sudija.

Glas očuta. Sudiji Dimitrijeviću nenadno se učini da do njega, kroz slušalicu, dopire muzika. Čvršće je pritisnu uz uvo, ali nije bio siguran. Možda je u susednoj kancelariji svirao tranzistor. Dakle?, reče. O čemu se radi?

O vašem sinu.

Ne razumem.

Radi se o vašem sinu, potvrdi glas. O Andriji.

Sudija naglo viknu: Šta se desilo? Nije valjda...

Nije, reče glas.

Šta: nije?

Nije ništa.

Znate šta, reče sudija, nemam ja vremena za takve kao što ste vi, i spusti slušalicu.

2.

Sutradan, u 14.20, dok je sudija Dimitrijević oblačio kišni mantil stojeći kraj prozora, reski zvuk telefona bolno odjeknu u praznoj sobi. On oseti nelagodnost: njegovo radno vreme bilo je završeno, više se nije nalazio u svojoj kancelariji. Rešio je da ne odgovori. Dole, ispod prozora, ulica se sve više punila ljudima. Automobili su se s naporom probijali prema raskrsnici. Ako sada krene, možda će uspeti da stigne kući pre prave gužve. On potraži šešir i nađe ga na stolu, pored telefona. I dalje je zvonio. Sudija Dimitrijević izađe iz kancelarije i zatvori vrata za sobom. Zastao je i osluškivao. Telefon zazvoni snažno: jednom, drugi put, i njemu se učini da osoba koja zove zna da on sada stoji pred vratima i iščekuje tišinu. Sudija Dimitrijević se vrati u kancelariju i podiže slušalicu. Halo?

Dugo vam je trebalo da se javite, reče glas.

Isti glas.

Molim, reče sudija.

Da li sada imate vremena za ovakve kao što sam ja?

Čujte, reče sudija, ja... Sada je bio siguran da čuje muziku, savremenu, bučnu, i hrapav glas pevača.

Radi se o vašem sinu...

Šta o mom sinu?, viknu sudija. Šta hoćete? Sinoć sam bio s njim. Sve je u redu, zdrav je i...

Nisam ni rekao da je bolestan, to ste vi pomislili.

Šta je ako nije to?

Saslušajte me, reče glas, samo nekoliko trenutaka. To je sve.

Dobro, reče sudija. Samo da znate: ja sam upravo krenuo kući. Slučajno ste me zatekli ovde. Već sam se obukao.

Znam.

Tišina. Sudija Dimitrijević se nakašlja. S druge strane ponovo dopreše zvuci muzike, kao da je neko promenio ploču na gramofonu. Isti hrapavi glas pevača, ravnomerni udarci u bubanj.

Evo o čemu se radi, reče glas.

Da?

Nije u pitanju ni ucena ni podvala, ništa slično tome. Želim samo da vam pomognem. Kao prijatelj. Možda ćete vi nekom prilikom moći da pomognete meni, je li tako? Prijatelj u nevolji je pravi prijatelj.

Ko je u nevolji?, upita sudija. Vi?

Ne, reče glas. Ne ja. Vi.

Ja?

Vaš sin, bolje rečeno. Andrija.

Hoćete li već jednom da kažete šta je? O čemu se radi?

Hoću.

Dakle?

Vaš sin se drogira.

Sudija Dimitrijević spusti šešir na sto i lagano sede. Stolica zaškripa, a on opazi guste crne oblake iznad obližnjih zgrada. Kiša je žestoko udarala o prozorska okna. Možda će biti najbolje da uzmem taksi, pomislio je. Ili da sačekam da prestane? Ali ko

zna koliko ovo nevreme može da traje, možda čak...

Halo, reče glas, halo!

Tu sam, reče sudija.

Uplašio sam se da ste prekinuli vezu.

Nisam, reče sudija.

Znate, neki roditelji shvataju to olako, ne čine ništa da pomognu.

Mene interesuje, reče sudija, kako ste vi to doznali. Trudio se da govori mirnim glasom.

Nije važno. Znam.

Zašto bih vam onda poverovao?

Ne morate da mi verujete, reče glas.

Eto vidite.

Ali možete da se uverite.

Kako?

Vaš sin izlazi skoro svako veče i vraća se kad želi. Tačno?

Da.

Ne postavljate mu nikakve uslove. Imate poverenja u njega.

Tačno, reče sudija, ali ne vidim kakve...

Pratite ga jedno veče. Idite za njim i videćete gde ćete stići.

Sudija je ćutao.

Da li ste čuli za restoran *Zagreb?*, upita glas.

Da.

Znate li gde je *Kolarac*? Šumatovac?

Da, reče sudija.

Prošetajte tom okolinom, predveče, može vam koristiti.

Da, ali...

Videćete da govorim istinu, reče glas i prekinu vezu.

Čujte, reče sudija. Neodlučno je držao slušalicu među prstima.

Onda je spusti na viljušku, usta, stavi šešir na glavu i priđe prozoru.

Ulica se šarenila od raširenih kišobrana; na nekim mestima već su

se stvorile široke bare. Ipak ću uzeti taksi, reče glasno.

Pred vratima je zastao, ali telefon je bio nem. Kada začu nečije korake u hodniku, on strča niz stepenice, pridržavajući šesir levom rukom.

3.

Sudija Dimitrijević podiže ruku i taksi se zaustavi pred njim. Hvala, reče kada vozač otvori prednja vrata, sešću pozadi. Taksi krenu brzo, snažno, ali se skoro istog trenutka zaustavi pred semaforom.

Usrano vreme, reče vozač.

Sudija nije odgovarao. Onda podiže pogled i opazi vozačeve oči u ogledalu. Seti se da vozači vole da razgovaraju. Grozno je, reče, a umoran sam kao pas.

Vozač se osvrnu. Radite u sudu?

Da.

Baš me interesuje šta će biti sa ovom aferom oko „Andrije”?

Ne bih znao, reče sudija. Ja nemam veze s tim.

Vi ste na običnim parnicama?

Da.

Na semaforu se upali zeleno svetlo. Kuda ćemo?, upita vozač.

U Zemun, reče sudija. Onda se seti: Ali čujte, prvo me provezite pored Šumatovca. Želim nešto da vidim.

Nema problema, reče vozač.

Vozili su se dalje u tišini, kroz Takovsku i Ive Lole Ribara. Kiša je primetno oslabila, postala je sitna, neprimetna. Vozač je s vremena na vreme isključivao brisače, zatim ih ponovo uključivao uz nerazgovetno mrmljanje. Na nekoj raskrsnici, kada je morao da zakoči ispred mnogobrojnih pešaka, on glasno opsova. Hoćete

li da stanem?, upita kada su prošli zgradu Radio Beograda.

Molim?

Da stanem pred Šumatovcem?

O, ne, reče sudija. Samo provezite polako. Ne morate da stanete. Priljubio je lice uz staklo. Po stolovima na kojima su bile naslagane stolice dobovale su kapi kiše. Unutrašnjost restorana bila je mračna, nije mogao da vidi ima li nekoga unutra. U holu *Politike*, naročito u oglasnom odeljenju, vrzmalo se mnoštvo ljudi. Možemo li sada da prođemo pored restorana *Zagreb?*, upita vozača. Kola pođoše brže.

Zašto da ne, reče vozač. Kola pođoše brže. Skrenuli su desno, prošli pored Narodnog pozorišta i zastali pred semaforom na uglu Knez Mihailove. Samo da provezem?

Da.

Kola se probiše kroz pešake, koji nisu obraćali pažnju na saobraćajne znake, i lagano prođoše pored restorana. Deo u kojem se sedi bio je pun: devojke opuštene kose, mladići s bradama, usamljene žene. U prednjem delu sudija Dimitrijević uoči jednog ili dva crnca, mladiće i devojke u hipi odeći, starce koji su rukom brisali usta. U jednom trenutku učinilo mu se da je video Andriju, ali ubrzo posumnja. Odstraga, s tom dugom kosom, svaki mladić je mogao biti on.

Vozite u Zemun, reče sudija i zavalj se u sedište. Vrhovima prstiju pokuša da dotakne zatvorene kapke, ali nije mogao da ih pronade.

4.

Andrija, viknu sudija kada je otključao vrata, Andrija!

Nije tu, reče Marija. Sedela je, potpuno obučena, s maramom

na glavi, za kuhinjskim stolom. Imala je oko pedeset godina, živela je u Gornjem gradu i radila je kod njih, u raznim stanovima, tokom poslednjih dvanaest godina. Ranije je dolazila dva puta nedeljno, ali sada, u stvari, posle sudijinog razvoda, dolazila je svaki dan u osam ujutru i ostajala do tri posle podne.

O, reče sudija. Dobar dan.

Danas nešto kasnite, reče Marija ustajući, ali ipak sam vas sačekala. Pile je u rerni. Spremila sam grašak i krompiriće.

Izvinite, reče sudija, ovaj saobraćaj...

Znam, reče Marija. Znači, nije mu verovala. Videćemo se sutra.

Doviđenja, reče sudija. Stajao je, nepokretan, na kuhinjskom pragu sve dok ona nije zatvorila vrata. Tada umornim pokretom skide šešir i obesi ga na naslon stolice. Kišni mantil je raširio preko otomana. Na stolu ugleda ispisano parče papira: „Vraćam se s polaganja oko 5. Nije bilo pošte. Platilo sam za telefon 14.000. A.” I ispod toga, sitnijim rukopisom: „Tražio te je neki ženski glas. Bez poruke. Javiće se opet. Mama?”

Sudija spusti papir na sto i uputi se u Andrijinu sobu. Na unutrašnjoj strani vrata bila je zalepljena velika slika crnog gitariste, nagog do pojasa. Gusta kovrdžava kosa bila je povezana šarenom trakom. Oči se skoro nisu videle ispod spuštenih kapaka. Po niskom ležaju bili su razbacani časopisi velikog formata. Sudija podiže jedan: u gornjem desnom uglu nazirao se pečat AMERICAN LIBRARY, Beograd, Čika Ljubina 19; nekoliko poslednjih stranica bilo je otcepljeno. On priđe plakaru i širom ga otvori. Andrijina odeća, uredno složena, zauzimala je gornje police. Na donjim policama nalazile su se knjige i ploče. Neke od tih ploča on mu je doneo iz Holandije i Nemačke. Sudija se podiže na prste i zavuče šaku iza naslaganih košulja. Ništa. Iza džempera on napipa tvrd predmet. Novčanik. Otvorio ga je.

Unutra prebroji četiri manje novčanice i nešto sitnine: verovatno ostatak prošlomesečnog džeparca. Uskoro će morati da mu da džeparac za jul. Na šta li ga troši? Zatvorio je plakar i prišao pisaćem stolu. U ladicama nađe samo sveske, lenjire, kutiju s flomasterima i nekoliko pisama. Nije hteo da ih čita. Konačno, u velikoj pepeljari otkri paketić cigaretnog papira. Da li Andrija sâm zavija svoje cigarete? Na crvenom omotu pisalo je RIZLA lepim uglastim slovima. Otišao je do vrata i osmotrio celu sobu. Crni gitarista je i dalje udarao onaj isti akord; lice mu je bilo pokriveno znojem. S naslovne strane jednog časopisa smešila se Džejn Fonda. Sudija odmahnu glavom. Nije se osećao bolje.

5.

Telefon je zazvonio upravo kada je otvorio oči. Ležao je na leđima, bunovan. Učinilo mu se da je negde začuo pucanj. Sigurno je sanjao.

Andrija odškrinu vrata. Za tebe, reče. Sudija podiže obrve.

Onaj isti glas. Mislim da je mama.

Idem, reče sudija. Čuo je kako Andrija govori: Samo trenutak, odmah će doći. Sačekao je da Andrija zatvori vrata svoje sobe, zatim se uputio u predsoblje. Halo?, reče.

Jesam li te probudila?

Jelena?

Ja sam, reče ona i pokuša da se nasmeje.

Kako si?

Šta ti je to s glasom?, upita sudija.

Godine. Ponovo se nasmejala. Duvan.

Sudija ne reče ništa.

To je bio Andrija, zar ne?

Kako je? Nisam ga dugo videla. Po glasu bih rekla da je već

dosta velik, je li?

Jeste, reče sudija.

Koliko njemu može da bude godina? Osamnaest? Devetnaest?

Ne znam.

Ne znaš?

Ne.

Ćutali su.

Odakle zoveš?, upita sudija.

Kod prijateljice sam, reče Jelena. Ne znam da li je se sećaš: Gordana Klajn. Odlazili smo ranije kod njih.

O, da, reče sudija. Nije mogao da se seti nijedne Gordane Klajn. Kako je ona?

Ona? Ona je dobro. Mogao je da čuje zvuk drugog ženskog glasa. Pozdravlja te.

Hvala.

Znači, dobro si, reče Jelena.

Koliko ti je potrebno?, upita sudija.

Koliko mi je potrebno?, izveštačeno se iznenadila. Čega?

Znaš već. Čemu pretvaranje?

Mnogo.

Koliko?

Imala sam udes prošlog meseca...

Sto hiljada, reče sudija.

... branik, farovi, boja. Sve je otišlo dođavola.

Dvesta.

Jesi li siguran da možeš da mi daš toliko?

Kada?

Što pre.

Sutra.

Važi, reče Jelena. Gde?

Sačekaj me pred sudom. U dva i petnaest.

Mislila sam često na tebe, reče ona, ali to te sigurno ne interesuje.

Ne, reče sudija, u pravu si.

Onda: sutra, u dva i petnaest.

Doviđenja, reče sudija. Slušao je kako ona spušta slušalicu. Učinilo mu se da je među raznim šumovima prepoznao prasak poljupca, ali zašto bi ona njemu slala poljubac? Zagladio je kosu pred ogledalom, zatim pokucao na vrata Andrijine sobe. Ne smetam ti?, reče.

Andrija je ležao na krevetu. Čitam nešto, rekao je. Uđi.

Kako je bilo na ispitu?

Položio sam.

Koji predmet?

Obuka.

Dobro je, reče sudija. Kada si došao?

Oko pet. Nisam hteo da te budim.

Koliko sada može da bude?

Andrija se podiže s kreveta i priđe pisaćem stolu. Bio je visok skoro kao sudija, ali sitniji. Duga crna kosa dopirala mu je do ramena. On reče: Šest i pet minuta. Kada se okrenuo, sudija opazi da je počeo da pušta brkove.

Izlaziš li večeras?

Da. Zašto?

Onako, reče sudija.

Andrija ponovo leže na krevet, uspravi se, sede. Gledao je u sudiju s neskrivenom radoznalošću.

Imaš li dovoljno novca?, upita sudija.

Preko Andrijinog lica prelete lak osmeh: Da.

Dobro, reče sudija i izađe. U predsoblju ponovo zastade pred

ogledalom. Teške naočare za čitanje ostavile su duboke tragove na korenu njegovog nosa. On provuče prste kroz kosu, dotaknu bradu i vrat. Pomislio je da bi mogao da se obrije, ali umesto toga ode u dnevnu sobu, izvadi složena akta iz torbe, uključi televizor i poče da radi.

6.

Vrata se zalupiše za dečakom i automatska brava škljocnu i zadrhta. Čulo se kako dečak pritiska dugme za lift, kašlje. Zatim lift, tamno crevo u utrobi kuće, skliznu s nekog od gornjih spratova i zaustavi se pred njim. Ključ u prvi mah odbi da se povinuje naredbi, potom pronade svoj put. Dno lifta zaškripi pod teretom. On u magnovenju vide blistavo telo koje pada kroz tunel creva i rasprskava se u okolini podruma kao kristal, kao fluorescentne brojke na časovniku. Zatim se vrata zatvoriše i tutanj se izgubi u dubini.

Sudija Dimitrijević lagano podiže glavu. Čekao je, zamišljajući sebe u maloj zagušljivoj kabini, onda usta i priđe prozoru. Pažljivo je provirio iza zavese. Trgom, ne osvrćući se, prođe njegov sin. Nosio je izbledele farmerke, toplu majicu sa oznakom Univerziteta u Hajdelbergu i meke čizme. Prešao je na drugu stranu i zaustavio se u blizini autobuske stanice. Sudiji se u jednom trenutku učini da on gleda gore, prema njemu, te brzo čučnu ispod prozora. Pognut, on pretrča do druge sobe i obazrivo pogleda kroz spuštene roletne: Andrija je upravo ulazio u autobus. Koliko je sudija mogao da primeti, niko mu se nije pridružio.

Vratio se u svoju sobu i obukao svetloplavo odelo. Odabrao je kravatu, zatim je vratio u plakar. Posle kraće nedoumice stavio

je naočare za sunce i skinuo šešir. Napravio je – kada je dospeo u Beograd – veliki krug, prošavši preko Terazija, kroz Nušićevu ulicu, pored „dragstora” i Doma omladine, i prišao restoranu *Zagreb* s najdalje strane: preko parkirališta na Trgu republike. Tu se priključio ljudima koji su čekali pred telefonskom govornicom na uglu ulice. Na suprotnom uglu, pred restoranom koji je kroz njegove naočare izgledao plavičast, ugleda grupu mladića i devojaka. Prešao je na drugu stranu i umešao se među prolaznike. Hodao je nemarno, povremeno zastajkujući pred izlozima, sve do ugla Zmaj Jovine ulice, a onda se vratio natrag. Proveo je nekoliko minuta pred prodavnicom obuće, popravio naočare i prišao mašini za sladoled, koja se nalazila na uglu restorana. Dok je čekao, preleteo je pogledom po licima: dugokosi mladići, našminkane devojke, uglavnom bez izraza ili sa zaleđenim osmesima, nekoliko minduša u probušenim ušima. Niko se nije kretao. Stajali su u malim grozdovima, i sudiji se učini da svi gledaju u istom pravcu, ali kom?

Jedan?, upita prodavačica.

Sudija se trže: Vanilu, reče. Spustio je dva dinara na vlažnu podlogu. Prodavačica pritisnu ručku i zmija sladoleda sjuri se u kornet. Sledeći, reče ona.

Sudija se udalji i priđe prelazu za pešake. Na semaforu se promeni svetlo i vozači nestrpljivo zatrubiše. Sudija koraknu unazad i neko ga snažno udari u leđa. On posrnu, sladoled se zari u omekšali asfalt, jedna žena se glasno nasmeja. Okrenu se.

Izvinite, reče devojka. Imala je blede lice, krupne oči i dugu svetlu kosu. Saginjala sam se da dohvatim, a vi ste...

Ne mari, reče sudija. Jedan sladoled... Tada opazi mladića koji je stajao pored nje, vide krupna izbleдела slova HEIDELBERG na njegovim prsima. Zausti nešto da kaže, ali mladić se nasmeši,

umilno, i reče: Izvinite. Sudija se okrenu i žurno pređe preko ulice, bezobzirno se probijajući kroz gomile prolaznika. Na uglu, zadihan, skrenu u robnu kuću. Talas svežeg vazduha snažno ga ošinu preko lica. Tek gore, među konfekcijskim proizvodima, on stade i mirnim hodom uputi se kući.

7.

Jelena ga je čekala u kolima. Kosa joj je bila kratko podšišana i začesljana iza ušiju. Sudija primeti da je ožiljak od groznice iznad njene gornje usne skoro sasvim zarastao. Seo je pored nje i pružio joj ruku.

Ne budi smešan, reče Jelena, zar da se rukujemo? Nagla se prema njemu i poljubila ga u obraz. Kako si?, upita. Dobro izgledaš.

Tako, reče sudija. Tašnu s dokumentima držao je u krilu. Nisi se nimalo promenila. Jelena se odmaknu. Možda nije trebalo to da kaže?

Odvešću te kući, reče ona okrećući ključ.

Mislio sam, reče sudija. Zatim začuta.

U Zemunu, pred zgradom u kojoj je stanovao, Jelena mu zadrža ruku. Sačekaj, reče.

Sudija pogleda u koverat s novcem. Nešto nije u redu?

Hajde da odemo nekud, reče Jelena. U neko malo mesto.

Sudija se osmehnu.

Mogli bismo da provedemo subotu i nedelju.

Ne znam, reče sudija.

Imaš li mnogo posla?

Redovne parnice.

Nisi zauzet sutra?

Ne.

Onda?

Samo da ostavim poruku Andriji, reče sudija, i da se presvučem. Poželeo je da Jelena nešto kaže, ali ona je ćutala. Kada se udaljio, začu kako pali motor; parkirala je kola na drugoj strani ulice.

„Prinuđen sam da otputujem”, napisa sudija Dimitrijević na listu papira. „Poslovno. Vraćam se u nedelju uveče. Tata.” Naslonio je poruku na tranzistor i uputio se u svoju sobu. Odabrao je dve košulje sportskog kroja, tamnoplav džemper i lagan svetao sako. Presvukao je pantalone i dodao nekoliko pari čistog rublja u putnu torbu. Otišao je do kuhinje, potom se vratio po čarape. Mariji s vrata reče da mora hitno da otputuje; ona odmahnu rukom: opet mu ne veruje. On tada pomisli da „tata” zvuči i suviše književno. Otcepio je gornji deo papira, a na donjem napisao: „Morao sam da odem na poslovni put. Vraćam se u nedelju uveče. Javiću se telefonom. S. D.”

Već sam pomislila da nećeš doći, reče Jelena kada on uđe u kola.

Ha, reče sudija. Kuda ćemo?

Nećeš mi se smeјati kada ti budem rekla?

Neću, obeća sudija.

Idemo u Bajinu Baštu.

Sudija raširi ruke, osmehnu se. Primetio je da je u njegovom odsustvu stavila više šminke na lice i začesljala kosu. Kako ti želiš, reče.

Kola se, uz blagi trzaj, odlepiše od ivičnjaka. Iza njih, soliteri na trgu buknuše pod julskim suncem.